

Apró közlemény / Short communication

Epipactis exilis előkerülése a Börzsönyből

PINTÉR Balázs^{1*} & TÍMÁR Gábor²

(1) Kísérleti Orvostudományi Kutató Intézet, Lendület Molekuláris Neurobiológia Csoport
H-1083 Budapest, Szigony utca 43.; *pinyobe@gmail.com
(2) Nemzeti Földügyi Központ Közép-Magyarországi Erdőtervezési Osztály, H-2600 Vác, Rádi u. 4.

Epipactis exilis in the Börzsöny Mts (C Hungary)

Abstract – Seven specimens of *Epipactis exilis* has been found in the Börzsöny Mts, in a beech forest along the creek Szén-patak on the 21st August 2020. This strictly protected species is very rare in Hungary, the present observation is its fifth occurrence in the country. It is new to the Börzsöny Mts flora.

Keywords: floristics, North Hungarian Mid-Mountains, Orchidaceae, strictly protected species

Összefoglalás – 2020. augusztus 21-én Börzsönyben a Szén-patak mentén, bükkösben, egy időszakos vízfolyás szélén előkerült hét tő *Epipactis exilis*. A faj hazánkban igen ritka, fokozottan védett, a börzsönyi az ötödik ismert lelőhelye. Új a hegység flórájára.

Kulcsszavak: Északi-középhegység, florisztika, fokozottan védett faj, kosborfélék

2020. augusztus 21-én Börzsönyben (KEF kód: 8079.4) a Szén-patak mentén (Nógrád és Pest megye határán, közel a Szénpataki kulcsosházhoz; tszf: 407 m), bükkösben, egy időszakos vízfolyás szélén előkerült hét tő termékes *Epipactis*. Egyedi kinézete miatt *E. exilis*-re gondoltunk, de bizonytalanságunk és a faj ritkasága miatt feltettük a helyszínen készült fotókat a „Magyarország vad orchideái – Orchideamánia” nevű Facebook csoportba, ahol Lukács Róbert, Pacsai Bálint, majd végül Molnár V. Attila is megerősítette a fajt. Eddigi adata nem ismert a hegységből (ld. NAGY 2007, MOLNÁR V. 2011), új a Börzsöny flórájára. Az lelőhely a Duna-Ipoly Nemzeti Park védelem alatt álló részén található. A Natura 2000 hálózatban Börzsöny HUDI20008 kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területként szerepel.

Az *Epipactis exilis* hazánkban igen ritka, fokozottan védett faj, a börzsönyi az ötödik ismert lelőhelye. Eddig a Kőszegi-hegységből, Bozsok mellől (ROBATSCH 1995, TIMPE 1995), a Zemplénből két helyről, Mikóházáról (PELLES 1997) és Erdőbényéről (TÜRKE *et al.* 2020), valamint a Bakonyból (Benyó Dániel találata, *ex verbis* Molnár V. Attila) került elő.

Hazai állományát 2011-ben még 20 tő körülire becsülték (MOLNÁR V. 2011). Azóta kiderült, hogy a bozsoki állomány 100 tő körüli (*ex verbis* Makádi Sándor), de a többi újonnan előkerült élőhelyen csak szálanként jelenik meg a faj. A jelenlegi ismert adatok alapján összesen 110–130 tő közé esik a teljes hazai egyedszám.

A börzsönyi élőhely nagyon hasonló a többi hazai. Patak közeli (3–5 méter távolságra a Szén-pataktól), szinte nudum aljnövényzetű bükkös (a tövek közelében csak néhány *Carex remota* volt), ahol szivárgóvízes foltok találhatóak. A hazai legnagyobb tőszámú, bozsoki po-

puláció is nagyon követi a patakot – annál kb. 10–15 m-nél messzebb csak egy-két alkalommal került elő tövei (ex. verbis Makádi Sándor).

A Börzsönyben számos hasonló termőhely található, így remélhetőleg újabb állományok kerülnek elő a következő években.

Köszönettel tartozunk Lukács Róbertnek, Pacsai Bálintnak és Molnár V. Attilának a határozásban tett segítségért, valamint Makádi Sándornak és Benyó Dánielnek a hazai élőhelyekkel kapcsolatos információkért.

Irodalom

- MOLNÁR V. A. (2011): *Magyarország orchideáinak atlasza*. – Kossuth Kiadó, Budapest, 504 pp.
- NAGY J. (2007): *A Börzsöny hegység edényes flórája*. – Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, 378 pp.
- PELLES G. (1997): Karcsú nőszőfű (*Epipactis gracilis* B. & H. Baumann) a Sátor-hegységben. – *Kitaibelia* 2: 38.
- ROBATSCH K. (1995): Beiträge zur Kenntnis der europäischen *Epipactis*-Arten (Orchidaceae) und zur Evolution der Autogamie bei europäischen und asiatischen Gattungen der Neottioideae. – *Journal Europäischer Orchideen* 27(1): 125–177.
- TIMPE W. (1995): Orchideen im südlichen Burgenland (IX). - *Epipactis*- (Stendelwurz) – Neufunde im Günser Gebirge. – *Burgenländische Heimatblätter* 57(3): 125–131.
- TÜRKE I. J., LONTAY L., SERFŐZŐ J., ZSÓLYOMI T., DROZD A. & PELLES G. (2020): Florisztikai adatok a Tokaj-Zempléni-hegyvidékről és környékéről. – *Kitaibelia* 25(1): 33–56.

Beérkezett / received: 2020. 12. 10. • Elfogadva / accepted: 2020. 12. 21.